

■ A magyar arisztokrácia családi kapcsolatrendszere a 16–17. században

Bárói méltóságok (1500–1700)

- Nádor (Regni Hungariae palatinus)
- Országbíró (iudex curiae regis)
- Dalmácia, Horvátország és Szlavónia bánja (regnum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus)
- Erdélyi vajda (vayvoda Transsilvanus)
- Királyi tárnokmester (magister tavernicorum regalium)
- Királyi udvarmester (magister curiae regiae)
- Királyi ajtónállómester (magister ianitorum regalium)
- Királyi kamarásmester (magister cubiculariorum)
- Királyi lovászmester (magister agazonum regalium)
- Királyi asztalnok / étékfogómester (magister dapiferorum / structorum regalium)
- Királyi pohárnokmester (magister pincernarum / pocillatorum regalium)
- Temesi ispán (comes Temesiensis)
- Pozsonyi ispán (comes Posoniensis)
- Tájékoztató
- Levéltári rövidítések
- Szakirodalmi rövidítések

Nádor (Regni Hungariae palatinus)

A többi bárói méltósággal szemben a nádort nem a király nevezte ki, hanem az 1439. máj. 29-i dekrétum 2. cikkelye és Mátyás király 1486. januárban kiadott nádori cikkeinek megfelelően (*DRH*, I, 287; II, 314) az országgyűlés választotta. Utóbbi dekrétum kiterjedt jogkört biztosított neki, egy későbbi törvény (1526. évi 22. tc.), pedig azt is előírta hogy tisztsége élethosszig tart, abból csak bírói úton távolítható el. Emiatt a Habsburg királyok a nádorválasztást a 16. században csak egyszer, 1554-ben engedték meg, egyébként a nádori feladatokat nádori helytartók látták el (akiket az alábbiakban nem tüntettünk föl). Végül az 1608-as országgyűlés (1608. évi 3. tc.) részletesen szabályozta a nádor választását. Ettől kezdve a király által állított két katolikus és két protestáns jelölt közül választhattak a rendek nádort. Halála után a király egy éven belül köteles volt összehívni a nádorválasztó országgyűlést. Az alábbiakban tehát a nádorok hivatalviselésének kezdetét megválasztásuk (illetve a választási eredmény kihirdetésének) napja jelenti.

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 72. SZÖGI, *Fejezetek*, 99-100. *Magyarország történeti kronológiája*, I-IV. főszerk. BENDA Kálmán, I-IV. Bp., 1981-1982, I-II, passim.

Szapolyai István

1492. márc. 29. kinev. (Registrum 1494, 130.)

<1499. dec. 24.> † (DL, 25287. DF 260476.)

Geréb Péter

<1501. febr. 15.> (DL, 93692.)

<1504. febr. 9.> † (DL, 97570.)

Perényi Imre (terebesi)

<1504. máj. 5.> (DF, 278545.)
 1519. febr. 2/14. † (DF, 282147 / DL, 69111.)

Báthory István (ecsedí)

<1519. ápr. 24.> (DF, 266341.)
 1525. júl. 6. fölmentés (KOVACHICH, *Supplementa*, III, 10-11.)

Verbőczy István

1525. júl. 6. kihird. (KOVACHICH, *Supplementa*, III, 10-11.)
 1526. ápr. 24. fölmentés

Báthory István (ecsedí)

1526. máj. 5. visszahelyezés (DL, 63047.)
 1530. máj. 8. † (*EFE*, II, 42.)

János király

Bánffy János (alsólendvai)

1530. febr. választás (ISTVÁNFFY, XI, 105.)
 1534. jan. 30. † (*Bánffy napló*, 254.)

vacantia

Nádasdy Tamás

1554. ápr. 15. választás kihirdetése (*MOE*, III, 469.)
 1562. jún. 2. † (KOVACHICH, *Scriptores*, I, 137.)

vacantia

Illésházy István

1608. nov. 18. választás (PETHŐ, *Kronika*, 176.)
 1609. máj. 5. † (PETHŐ, *Kronika*, 177.)

Thurzó György

1609. dec. 7. választás (ZSILINSZKY Mihály, *Az 1609-iki pozsonyi országgyűlés történetéhez*, Bp., 1882 (ÉTTK, X/2), 30.)
 1616. dec. 24. † (PETHŐ, *Kronika*, 182.)

Forgách Zsigmond

1618. máj. 16. választás (MEDNYÁNSZKY [Alois], *Der Reichstag im Jahre 1618 zu Pressburg (Aus dem Tagebuche des Grafen Emerich Thurzo)*, in *Archiv für Geographie, Historie, Staats- und Kriegskunst* 9(1818):14-16, 52-58: 55.)
 1621. jún. 11. †

Thurzó Szaniszló

1622. jún. 3. választás (OSzK Kt, Fol. Lat. 102/I, f. 12.)
 1625. máj. 11. † (WAGNER, *Analecta*, II, 352; PETHŐ, *Kronika*, 203.)

Esterházy Miklós

1625. okt. 25. választás (SZEMERE, tom. 26, p. 226; PETHŐ, *Kronika*, 204.)
 1645. szept. 11. †

Draskovich János

1646. szept. 25. választás (SZEMERE, tom. 29, p. 144.)
 1648. aug. 5. † (MOL, P 1314, n° 10802.)

Pálffy Pál

1649. márc. 24. választás (SZEMERE, tom. 29, p. 213.)
 1653. nov. 6. † (JEDLICKA, *Pálffyak*, 498.)

Wesselényi Ferenc

1655. márc. 15. választás (RÁKÓCZI László *Naplója*, s. a. rend. HORN Ildikó, Bp., 1990, 106.)

1667. márc. 27. †

vacantia**Esterházy Pál**

1681. jún. 13. választás (OSzK, Kt, Fol. Lat. 526, f. 22, 122v.)

1713. márc. 26. †

Országbíró (iudex curiae regis)

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 72-73. SZÖGI, *Fejezetek*, 111.

Geréb Péter (vingárti)

<1495. febr. 18.> (DL, 39179.)

<1500. jún. 20.> nádor (DF, 250526.)

Szentgyörgyi és Bazini Péter

<1500. aug. 17.> (DL, 20963.)

<1517. nov. 13.> † (DF 264062.)

Újlaki Lőrinc

<1518. jún. 28.> (DL, 62046, 62128.)

<1524. júl. 1.> † (DL, 72446.)

Sárkány Ambrus

<1524. júl. 20.> (DF, 243565.)

1525. júl. 6/7. fölmentés (KOVACHICH, *Supplementa*, III, 12. DL, 47644.)

Drágffy János

1525. júl. 6./aug. 17. kinev. (KOVACHICH, *Supplementa*, III, 12. DL, 47644.)

1526. aug. 29. † (BRODERICUS, 56. *ETE*, II, 196.)

János király**Pöstyéni Gergely (martonosi)**

<1527 aug. 9.>. (BARTA, *Konzolidáció*, 639.)

<1538.> † (*ETE*, III, 313.)

Thurzó Elek

1527. nov. 11. kinev. (*ETE*, I, 341. KOVACHICH, *Supplementum*, III, 123.)

1543. jan. 25. †

Nádasdy Tamás

1542. dec. kinev.

1554. ápr. 15. nádor

Báthory András (ecsedi)

1554. jún. 1. kinev. (LR, 3:214.)

1566. okt. 4. †

Perényi Gábor (terebesi)

1566. dec. 20. kinev.

1567. jún. 7. †

Országgh Kristóf

1567. júl. 29. kinev.

1567. okt. 19. † (*Bánffy napló*, 323.)

Bánffy István (alsólendvai)

1567. nov. 30. kinev. (SSCH, I, f. 37v; *Bánffy napló*, 323, nov. 18.)

1568. jan. 22. † (SSCH, I, f. 37v; *Bánffy napló*, 254.)

Báthory Miklós (ecsedí)

1568. márc. 3. kinev. (SSCH, I, f. 379; ÖStA, FHKA, HFU, Konv. 1583. Dez.)

1584. dec. 7. † (*Draskovich feljegyzés*, 371; MOL, P 707, n° 2255.)

Báthory István (ecsedí)

1586. szept. 16. kinev. (LR, 4:450; SSCH, II, f. 32; ÖStA, FHKA, HFU, Konv. 1686. Sept., f. 118.)

1605. máj. † (SSCH, II, f. 32; Ld. még: *Draskovich feljegyzés*, 377 (júl. 26.); PETHŐ, *Kronika*, 164 (júl. 25.).)

Forgách Zsigmond

1606. júl. 15. kinev. (LR, 5: 847.)

1608. nov. 22. tárnokmester

Drugeth Bálint (homonnai)

1608. nov. 22. kinev.

1609. nov. 7. †

Forgách Zsigmond

1610. jan. 24. kinev. (LR, 6:92.)

1618. máj. 11. nádor

Drugeth György (homonnai)

1618. júl. 2. kinev. (LR, 6:714.)

1620. júl. 25. †

Esterházy Miklós

1622. aug. 4. kinev. (LR, 7:266.)

1625. okt. 25. nádor

Alaghy Menyhért

1625. nov. 20. kinev. (LR, 7: 741.)

1631. jún. 15. †

Rákóczi Pál

1631. júl. 24. kinev. (LR, 7:1003.)

1636. márc. 12. † (WAGNER, *Analecta*, II, 333.)

Drugeth János (homonnai)

1636. ápr. 29. kinev. (LR, 8:158.)

1645. nov. 22. † (MOL, P 1314, n° 10970.)

Pálffy Pál

1646. febr. 6. kinev. (LR, 9:687.)

1649. márc. 24. nádor

Csáky László

1649. okt. 23. kinev. (LR, 10:479; SSCH, III, f. 14v.)

1654. okt. 14. † (SSCH, III, f. 14v.)

Nádasdy Ferenc

1655. jún. 29. kinev.

1670. szept. 3. fogság

Forgách Ádám

1670. okt. 18. kinev. adminisztrátornak (LR, 15:199.)

1679. aug. 21. kinev.

1681. máj. 23. †

Draskovich Miklós

1681. dec. 27. kinev. (LR, 17:177.)

1687. nov. 8. †

Csáky István

1687. dec. 17. kinev.

1699. dec. 4. † (WAGNER, *Analecta*, II, 336.)

Batthyány Ádám

1700. márc. 18. kinev. (LR, 25:271.)

1703. aug. 26. †

Dalmácia, Horvátország és Szlavónia bánja (regnum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banus)

A horvát-dalmát és szlavón bán eredetileg két külön tisztséget jelentett, amelyeket 1476-ban Mátyás király egyesített. A 16. századig azonban többnyire két ember osztozott a méltóságon.

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 74-75. KORBULY Imre, *A báni méltóság tekintettel a horvát-, dalmát- és tótországi ... történelmi és közjogi viszonyokra*, Pest, 1868, 217-219. SZÖGI, *Fejezetek*, 116.

Corvin János (hunyadi)

1494. kinev. (Registrum 1494, 129.)

<1497. jún. 11.> (DL, 35748-35749. Vö. MÁLYUSZ Elemér, *A szlavóniai és horvátországi középkori pálos kolostorok oklevelei az Országos Levéltárban*, in *Levéltári Közlemények*, 8(1930), 101-102.)

Corvin János önkényes hivatalban maradása miatt korlátozott hatalommal

Kanizsai György

<1497. nov. 16.> (DL, 46413.)

<1498. dec. 4.> (DF, 248089.)

Corvin János (hunyadi)

<1499. jan. 14.> (DF, 280856-280857. Vö. SCHMAUK, Michael, *Supplementum analectorum terrae Scepusiensis*, II, Szepesváralja, 1899, 307, n 176.)

1504. okt. 12. † (RÁTTKAY, *Memoria*, 116.)

Both András (bajnai)

1504. (PÁLOSFALVI, *Both*, 254.)

1511. szept. 13. † (SANUTO-WENZEL, II, 219. Vö. PÁLOSFALVI, *Both*, 256.)

Balassi Ferenc

1504. (PÁLOSFALVI, *Both*, 254.)

1505. okt. (PÁLOSFALVI, *Both*, 254.)

Horváth-Mislenovics Márk (kamizácsi)

<1505. nov. 30.> (DL, 66381. Vö.

PÁLOSFALVI, *Both*, 256.)

1508. (PÁLOSFALVI, *Both*, 263.)

Both András önkényes hivatalban maradása miatt korlátozott hatalommal**Kanizsai György**

1508. jan. 4. kinev. (DL 46833. Vö,
IVÁNYI, *Memorabilia*, 31, n° 65; 62,
n° 3.)
1510. ápr. 11./aug. 10. † (DL, 61975.
ENGEL, *Genealógia*.)

Ernuszt János

1508. jan. 4. kinev. (DL 46833. Vö,
IVÁNYI, *Memorabilia*, 31, n° 65; 62,
n° 3.)
<1510. febr. 27.> (DL, 37866)

Perényi Imre (terebesi)

1512. márc. 25. kinev. (DL, 71122. Vö. KOMÁROMY András, *A báró Perényi család levéltárából*,
in MTT 1900, 123-128.)
<1513. júl. 11.> (DF, 232380.)

Beriszló Péter veszprémi püspök

<1513. szept. 13.> (DL, 101469.)
1520. máj. 20. † (MARGALITS, I, 203, 270.)

Korbáviai (Karlovics, Torquatus) János

1521. nov. kinev. (SANUDO, 138, 140. Vö.
MARGALITS, I, 338.)
<1524. dec. 9.> (HVO, I, 447, n° 283.)

Tahy János

<1524. febr. 10.> (DF, 232662. Vö.
MARGALITS, I, 349.)
1526. márc. 27. / jún. 17. (MVH, II/1, 343.
HOV, 544, n° 385.)

Batthyány Ferenc

1525. márc. 12. kinev. (MOL, P 1313,
Majoratus, Lad. 27. Diplomatica, N°
32-33 (DL, 101834-101835).)
1527. márc. 9. kinev. (ÖStA, HHStA, UA,
Allg. Akten, Fasc. 3, Konv. 3, f. 49.
IVÁNYI, *Memorabilia*, 71, n° 26.)
1528. jan. 18. kinev. (HSS, I, 146. IVÁNYI,
Memorabilia, 76, n° 43.)
<1533. ápr. 26.> (ETE, II, 246.)

Korbáviai (Karlovics, Torquatus) János

1528. jan. 18. kinev. (HSS, I, 146. IVÁNYI,
Memorabilia, 76, n° 43.)
1531. aug. 18/28. † (HSS, I, 289-290.)

Pekry Lajos (petrovina)

1531. aug. 27. kihird. (ÖStA, HHStA,
Reichskanzlei, Reichsregisterbücher,
Ferd I., Bd. 2, f. 64.)
1537. kinevezése nem végleges, újból és
újból tárgyal róla a király megbízottaival
(HSS, I, 291, 293-294, 296, 326, 365; II,
18-19. *Thurzó lev.*, 265-272, 282, 305,
323, 373.)

János király**Frangepán Kristóf (ozalji)**

<1527. márc. 30.> (MOE, I, 140. Vö. BARTA, *Konszolidáció*, 636.)
1527. szept. 28. † (*Bánffy napló*, 322.)

Bánffy János (alsólendvai)

1527/1528.
1530. febr. nádor

Erdődy Simon zágrábi püspök

1530. „interim secretum id habebat” (HSS, I, 327.)
1534.

Keglevich Péter

1533. máj. 25. kinev. helytartónak (HSS, I, 307.)
<1533. jún. 26.> (HSS, I, 312.)

Keglevich Péter

1537. dec. 9. kinev. (ÖStA, HHStA, UA,
Allg. Akten, Fasc. 33. f. 25. Vö. *HSS*, II,
102.)

1540. jan. 12. egyedül

Nádasdy Tamás

1537. dec. 9. kinev. (ÖStA, HHStA, UA,
Allg. Akten, Fasc. 33. f. 25. Vö. *HSS*, II,
102.)

<1639. nov. 23.>. (*HSS*, II, 280.)

Keglevich Péter

1540. jan. 12. kinev. (ÖStA, HHStA, UA, Allg. Akten, Fasc. 41. ff. 31-33. Vö. *HSS*, II, 286.)

1542. fölmentés

Zrínyi Miklós

1542. dec. 27. kinev. (BARABÁS, *Zrínyi*, I, 37-38; II, 149-150; *HSS*, II, 307.)

1556. dec. 25. fölmentés saját kérésre (BARABÁS, *Zrínyi*, I, 404, 434.)

Erdődy Péter

1557. febr. 1. kihird. (MOL, P 1313, Memorabilia, n° 293. Vö. *HSS*, III, 1.)

1567. ápr. 26. † (*HBL*, IV, 68 (sírkő).)

Draskovich György zágrábi püspök

<1567. aug. 25.> (*HSS*, III, 157.)

1578. ápr. 25. győri püspök (FARLATI, V,
543.)

Frangepán Ferenc (szluini)

<1567. aug. 25.> (*HSS*, III, 157.)

1572. dec. 2. † (*Ráttkay*, 147.)

Alapy Gáspár (nagykemleki)

1574. okt. 15. kinev. (*HBL*, I, 51.)

1576. (*Ráttkay*, 152.)

Ungnad Kristóf

1576. márc. 27. (LR, 4:26.)

1583. aug. egri kapitány

Erdődy Tamás

1583. szept. 21. (LR, 4:365.)

1595. aug. 19. fölmentés saját kérésre (Vö. LR, 5:222 (szept. 30.)

Sztankovácki Gáspár zágrábi püspök

1595. aug. 19. kinev. (*HSS*, IV, 333.)

1596. jún. 30. †

Draskovich János

1596. aug. 19. kinev. (*HSS*, IV, 333.)

1608. nov. 22. leváltás

Erdődy Tamás

1608. nov. 22. kinev.

1614. nov. 27. lemond (*HSS*, V, 113.)

Thuróczy Benedek (Iudbrégi)

1615. febr. 16. kinev. (LR, 6:531. Vö. *HSS*, V, 119-121.)

1616. nov. 8. † (PETHŐ, *Kronika*, 182.)

Frangepán Miklós (tersáci)

1617. ápr. 5. kinev. (MOL, A 35, 1617, n° 5. Vö. *HSS*, V, 151-152.)

1622. júl./aug. fölmentés (PETHŐ, *Kronika*, 199-200; RÁTTKAY, 193.)

Zrínyi György

1622. júl./aug. kinev. (PETHŐ, *Kronika*, 200.)

1626. dec. 18. † (PETHŐ, *Kronika*, 209.)

Erdődy Zsigmond

1627. máj. 20. kinev. (MOL, A 35, 1627, n° 163. Vö. *HSS*, V, 401.)

1639. jún. 28. † (MOL, P 707, n° 3701.)

Draskovich János

1639. szept. 3. kinev. (LR, 9:290.)

1646. szept. 25. nádor

Zrínyi Miklós

1647. dec. 27. kinev. (LR, 10:74.)

1664. nov. 18. †

Zrínyi Péter

1665. jan. 24. kinev. (LR, 13:130.)

1670. ápr. 17. fogság

Erdődy Miklós

1670. ápr. 3. kinev. helytartónak (LR, 15:521.)

1673. júl. 24. helytartó egyedül

Borkovics Márton OSPPE zágrábi püspök

1670. helytartó

1673. júl. 24. fölmentés

Erdődy Miklós

1673. júl. 24. kinev. helytartónak (LR, 15:521.)

1678. aug. 24. kinev. (LR, 16:429.)

1693. jún. 7. †

Batthyány Ádám

1693. júl. 7. (LR, 23:52.)

1703. aug. 26. †

Erdélyi vajda (vayvoda Transsilvanus)

A király által kinevezett erdélyi vajdák joghatósága a székely és szász kerületek (székek) kivételével az egész tartományra kiterjedt. 1318-tól a vajda egyúttal szolnoki ispán is volt, 1505 után pedig minden vajda egyben a székelyek ispánja is volt.

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 75. SZÖGI, *Fejezetek*, 106. PALL, Francisc, *Voivezovi, vicevoivezovi, principii și guvernatorii Transilvanei*, in *Documente privind istoria Romaneii: Introducere*, I, Bucuresti, 1956, 497-507. *Magyarország történeti kronológiája*, I-IV. főszerk. BENDA Kálmán, I-IV. Bp., 1981-1982, II, passim.

Szentgyörgyi és Bazini Péter

<1498. dec. 4.> (DF, 248089.)

1510. nov. 8. lemondás (DF, 280508. Vö. JAKÓ, *Vajdák*, 78-79.)

Szapolyai János

1510. nov. 8. kinev. (DF 280508. Vö. JAKÓ, *Vajdák*, 78-79.)

1526. nov. 11. király

János király**Perényi Péter (terebesi)**

1526. nov. 12/23. kinev. (BETHLEN Farkas, I, 39. BARTA, *Konszolidáció*, 636.)

1529. júl. 5./aug. 18. fogság (ETE, I, 476. FORGÁCH, 381-382 (Istvánffy jegyzete).)

Báthory István (somlyói)

1529. kinev.

<1534. márc. 17.> † (SZABÓ K., *Erdélyi Múzeum*, 352, n° 536.)

Laski Jeromos

<1530. dec. 21.> kinev. (ETE, II, 88.)

1534. aug. 31. fogság

Balassi Imre

1534. kinev.

1540. márc./ápr. fölmentés (BETHLEN Farkas, II, 34. SZABOLCSI József, *Az 1539-1541. évi rendi mozgalom oka és célja*, Sz 1970, 300-321: 302.)

Czibak Imre

1534. ápr./júl. kinev. (SZERÉMI, 58. fejezet, 233. BETHLEN Farkas I, 138.)

1534. aug. 11. † (ETE, II, 366.

ISTVÁNNFFY, lib. XII, 197.)

Majláth István

1534. szept./nov. (BETHLEN Farkas, I, 148.)

1540. márc./ápr. fölmentés (BETHLEN Farkas, II, 34. SZABOLCSI József, *Az 1539-1541. évi rendi mozgalom oka és célja*, Sz 1970, 300-321: 302.)

Török Bálint (enyingi)

<1530. szept. 13.> (MOL, P 108, Repos. 45, Fasc. G, N° 134.)

<1530. szept. 27.> (ÖStA, HHStA, UA, Miscellanea, Fasc. 431/A, f. 72.)

vacantia**Báthory András (ecsedí)**

1552. ápr. 1. kinev. (BETHLEN Farkas, I, 164-166. SZILÁGYI Sándor, *Levelek és államokmányok (1552-1623) a vörösvári levéltárból*, in MTT 19(1874), 5-8. JAKÓ, *Vajdák*, 80-81.)

1553. máj. 26. fölmentés

Dobó István

1553. máj. 26. kinev. (LR, 3:143. EOE, I, 489-490.)

1556. nov. 28. névlegessé válik

Kendy Ferenc

1553. máj. 26. kinev. (EOE, I, 489-490.)

1556.

Királyi tárnokmester (magister tavernicorum regalium)

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 80-81. VERES Miklós, *A tárnoki hatóság és a tárnoki szék 1526-1849*, Bp., 1968 (MOL kiadványai, III/2), 103 (a Liber Dignitariorum alapján).

Ráskay Balázs

<1498. aug. 29.> (DL, 61919.)

<1518. febr. 21.> † (DF 262020.)

Drágffy János

1518. kihird. (ELTE EK, Coll- Kapr., B, tom. 11, n° 79.)

<1523. júl. 25.> temesi ispán (DL, 36597.)

Thurzó Elek

<1523. szept. 6.> (DL, 58336.)

1527. nov. 11. országbíró

János király**Drugeth Ferenc (homonnai)**

<1527. febr. 21.> (BARTA, *Konszolidáció*, 637.)
1533.

Kendy Ferenc

<1539.> (EOE, I, 3.)
1540. ápr. (BETHLEN Farkas, II, 34.)

Báthory András (ecsed)

1527. nov. 11. kinev. (ETE, I, 341. KOVACHICH, *Supplementum*, III, 123.)
1532. nov. † (ÖStA, HHStA, UA, Allg. akten, Fasc. 21, ff. 146-147, 1532. nov. 25.)

vacat**Nádasdy Tamás**

1536. szept. 6. kinev.
1543. országbíró

Báthory András (ecsed)

1544. jan. 1. kinev.
1554. jún. 21. országbíró

Perényi Gábor (terebesi)

1554. nov. 9. kinev. (LR, 3:249.)
1556. lemond

Zrínyi Miklós

1556. nov. 23. kinev. (SSCH, I, f. 49; LR, 3:454, 1557. évi iratok között.)
1566. szept. 7. † (SSCH, I, f. 49; PETHŐ, *Kronika*, 121.)

Zrínyi György

1567. júl. 10. kinev. (SSCH, II, f. 36; ÖStA, FHKA, HFU, Konv. 1587. Dez., f. 165.)
1603. máj. 4. † (SSCH, II, f. 36; PETHŐ, *Kronika*, 154.)

Erdődy Tamás

1603. aug. 29. kinev. (LR, 5:605.)
1608. nov. 22. horvát bán

Forgách Zsigmond

1608. nov. 22. kinev.
1610. jan. 24. országbíró

Draskovich János

1610. jan. 17. kinev. (ELTE EK, Coll- Kapr., B, tom. 11, n° 187.)
1613. márc. 11. † (PETHŐ, *Kronika*, 180.)

vacantia**Erdődy Tamás**

1615. ápr. 27. kinev. (LR, 6:541.)
1624. jan. 17. † (PETHŐ, *Kronika*, 202.)

Bánffy Kristóf (alsólendvai)

1625. okt. 10. kinev. (LR, 7:421.)
1643. nov. 18. †

Csáky István

1644. márc. 15. kinev. (LR, 9:571.)
1662. nov. 10. † (*Csáky oklt.*, II, 613.)

Erdődy György

1662. nov. 22. kinev. (LR, 13:30.)
1662. †

Forgách Ádám

1663. jún. 8. kinev. (LR, 13:51.)
1679. aug. 21. országbíró

Erdődy Imre

1679. aug. 21. kinev. (LR, 16:535.)
1690. máj. †

Zichy István

1690. jún. 12. kinev. (LR, 20:423.)
1693. márc. 15. †

Erdődy György

1693. ápr. 7. kinev. (LR, 23:9.)
1704. jan. 15. országbíró

Királyi udvarmester (magister curiae regiae)

Az udvarmesteri méltóságról 1366 óta említik a források. Birtokosa kezdetben a hivatalban levő bárók egyike volt. A Jagelló korban 1381-ben az akkori ajtónállómester lett az udvarmester, és azontúl a két méltóság tartósan egyesítve maradt, csak csak 1530-as években vált ismét ketté. A Jagelló-korban többnyire két, sőt néha három udvarmester volt. Viszont 1521 után a két udvarmester nem volt egyenrangú, és csak a főudvarmester (*supremus, summus* vagy *primarius magister curiae*), tehát Korlátkövi Péter és Ország Imre számított mágnásnak (*magnificus*), társuk csak vitézlőnek (*egregius*). Utóbbiak (Trepka András, Thuróczy Miklós) ajtónállói címet sem viseltek (KUBINYI András, *A Gergelylaki Buzlaiak a középkor végén*, in Horler Miklós *hetvenedik születésnapjára: Tanulmányok*, szerk. LÖVEI Pál, Bp., 1993, 275-276; NEUMANN Tibor, *A Korlátköviék: Egy előkelő család története és politikai szereplése a 15-16. században*, Győr, 2007, 59-60).

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 72. 85. FÖGEL, *II. Ulászló*, 59. FÖGEL, *II. Lajos*, 48.

Bánffy Miklós (alsólendvai)

<1495. jún. 6.> (DL, 11709.)
<1500. febr. 6.> † (DF, 252118.)

Buzlai Mózes (gergellaki)

<1500. szept. 12.> kinev. (DL 36405, pp. 48-49 Vö. JAKÓ Zsigmond, *A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei 1289-1556* (MOL kiadványai II/17), Bp., 1990, II, n° 3141.)
<1519. ápr. 17.> † (DL, 58299.)

Korlátkövi Péter

<1515. máj. 11.> (DL, 73194.)
1526. aug. 29. † (BRODERICUS, 56. *ETE*, II, 196. ISTVÁNNFFY, lib. VIII, 131.)

Ország Imre

1527. nov. 11. kinev. (*ETE*, I, 341.)

Geréb Péter (vingárti)

<1491. júl. 1.> (DL, 19739.)
1494/1495. országbíró

Pogány Péter (csebi)

<1500. febr. 10.> (DF, 244191.)
1501. febr. 10/21. † (DF, 244191.)

Pethő János (gersei)

<1514. ápr. 23.> II. Lajosé (DL 93772..)
<1521. szept. 16.> † (DL, 93 829.)

Trepka András (obrazovicei)

<1522. máj. 10.> (DL, 24399.)
1526. aug. 29. † (BRODERICUS, 56. *ETE*, II, 196. ISTVÁNNFFY, lib. VIII, 131.)

Thuróczy Miklós (szentmihályi)

1527. nov. 11. kinev. (*ETE*, I, 341.)

Kovachich, *Supplementum*, III, 123.)
1534. dec. 13. † (*Bánffy napló*, 324.)

KOVACHICH, *Supplementum*, III, 123.)
1531. † (ÖStA, HHStA, UA, Allg. Akten,
Fasc. 21, ff. 146-147, 1532. nov. 25.)

János király

Pöstyéni Gergely (martonosi)

<1527. márc. 30.> (BARTA,
Konszolidáció, 637.)
<1528. márc. 27.> országbíró (ÖStA,
HHStA, UA, Allg. Akten, Fasc. 8, f.
88. („die venerationis ante dominica
Judica”).)

Kuna (de Kunstadt) Snyl

<1527. jún. 6.> (BARTA, *Konszolidáció*,
639.)

Nádasdy Tamás

1532. kinev.
1536. tárnokmester

vacantia

Kecseti Márton

1549. szept. 5./1550. ápr. 22. kinev. (*ETE*, I, 205, 326.)
1554. †

Dessewffy János

1554. jún. 1. kinev. (LR, 3:217.)
1568. júl. 22. † (SSCH, I, f. 41.)

Thurzó Ferenc

1568/1569. kinev.
1574. márc. 17. † (*Bánffy napló*, 257.)

Krusics János (lepoglavai)

1574/1575. kinev.
1581. †

vacantia

Illésházy István

1587. nov. 12. kinev. (LR, 4:492.)
1608. nov. 18. nádor

Széchy Tamás (rimaszécsi)

1608. kinev.
1609.

Révay Péter

1610. jan. 8. kinev.
1618. júl. 2. főasztalnok

Esterházy Miklós

1618. júl. 2. kinev. (LR, 6:712.)
1622. aug. 4. országbíró

Czobor Imre

1622. aug. 7. kinev. (LR, 7:194.)
1640. †

Pálffy Pál

1641. márc. 25. kinev. (LR, 9:335.)

1646. febr. 6. országbíró

Nádasdy Ferenc

1646. febr. 6. kinev. (LR, 9:688-689.)

1655. jún. 29. országbíró

Frangepán György (tersáci)

1655. szept. 5. kinev.

1661. febr. 13. † (*HBL*, IV, 413.)

Esterházy Pál

1661. ápr. 8. kinev. (MOL, P 108, Repos. 2-3, Fasc. E, N° 273.)

1681. jún. 13. nádor

Draskovich János

1681. dec. 10. kinev. (LR, 17:114.)

1692. †

Esterházy Mihály

1692. jún. 8. kinev. (LR, 22:81)

1721. márc. 24. †

Királyi ajtónállómester (magister ianitorum regalium)

Az ajtónállómester I. Lajos korától, 1342-től számított bárói rangú méltóságnak, a méltóságsorokban 1350 óta nevezik meg. A Jagelló-korban, az 1530-as évekig ajtónállói címet is az udvarmesterek viselték.

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 89.

Tarnóczy András

1539. kinev.

1556. márc. hűtlenség (LR, 3:332, birtokának eladományozása, szept. 17.)

Bánffy László (alsólendvai és bolondóci)

1556. márc. 4. kinev. (SSCH, I, f. 39; ÖStA, FHKA, HFU, Konv. 1587. Dez., f. 166.)

1574. lovászmester

Balassi János

1574. ápr. 16. kinev. (KALLBRUNNER–NEUKIRCH, *Familienakten*, I, 79 (B 18).)

1576.

Révay Mihály

1577. márc. 23. kinev.

1587.

Révay Ferenc

1587. nov. 12. kinev. (LR, 4:485.)

1598. jún. 10.

Istvánffy Miklós

1598. aug. 19. kinev. (ÖStA, FHKA, HFU, Konv. 1582. Febr, f. 259.)

1615. ápr. 1. † (PETHŐ, *Kronika*, 181.)

Pethe László (hetesi)

1615. aug. 15. kinev. (LR, 6:549.)

1617. nov. 17. †

Alaghy Menyhért

1618. júl. 2. kinev. (LR, 6:716.)
1625. nov. 20. országbíró

Rákóczi Pál

1625. nov. 29. kinev. (LR, 7:474.)
1631. júl. 24. országbíró

Nyáry István

1631. okt. 27. kinev. (LR, 7:1021.)
1643. febr. †

Csáky László

1643. jún. 8. kinev. (LR, 9:552.)
1649. okt. 23. országbíró

Erdődy Gábor

1649. nov. 23. kinev.
1650. †

Pálffy Miklós

1650. júl. 22. kinev. (LR, 10:522.)
1662. nov. 22. kamarásmester

Draskovich Miklós

1662. nov. 22. kinev. (LR, 13:53.)
1681. dec. 10. udvarmester

Zichy István

1681. dec. 27. kinev. (LR, 17:146.)
1690. jún. 12. tárnokmester

Czobor Márk

1692. jan. 24. kinev. (LR, 22:54.)
1728. márc. 1. †

Királyi kamarásmester (magister cubiculariorum)

Archontológia: FALLENBÜCHL, 83. FÖGEL, II. *Ulászló*, 64. FÖGEL, II. *Lajos*, 50.

Podmaniczky János

<1503. máj. 20.> (DL,
21433.)
1514. szept. 27./nov. 11. †
(DL, 48664. / DF,
243386. Vö. LUKINICH
Imre, *A podmanini
Podmaniczky-család
oklevéltára*, I-II, Bp.,
1937-1939, II, 109.)

Thurzó Elek

<1521. júl. 2.> (ETE, I, n°
35.)
<1524. dec. 16.>
tárnokmester (DL,
25715.)

Tárczai Miklós

Pálóczi Mihály

<1514. dec. 26.> (DL,
89045.)
1516. nov. 25. † (DF, 249411)
Országh Imre (guti)
1517. kinev.
1527. nov. 12. udvarmester

Országh Ferenc

<1526. aug. 29.>
1526. aug. 29. †
(BRODERICUS, 56. ETE,
II, 196.)

Perényi Gábor (nyalábi)

<1505. jan. 26.> (DL,
71095.)
1526. aug. 29. †
(BRODERICUS, 56. ETE,
II, 196.)

1525. kinev.

1526. aug. 29. †

(BRODERICUS, 56. *ETE*,
II, 196.)

Horváth Gáspár (vingárti)

1527. nov. 11. kinev. (*ETE*, I, 341. KOVACHICH, *Supplementum*, III, 123.)

1544. †

Salm Miklós

1545. dec. 23. kinev.

1550. dec. 19/26. † (PÁLFFY, *Győr*, 257.)

Macedóniai Péter

1550. okt. 20. kinev.

1561. †

Pethő János (gersei)

1561. okt. 26. kinev. (SSCH, I, f. 53; ÖStA, FHKA, HFU, Konv. 1587. Dez., f. 165.)

1578. jan. 21. † (*Draskovich feljegyzés*, 370.)

Czobor Imre

1578. ápr. 12. kinev.

1581. jan. 8. † (*Draskovich feljegyzés*, 370.)

Pálffy Miklós

1581. dec. 9. kinev. (JEDLICKSKA, *Pálffyak*, 490.)

1600. ápr. 23. † (JEDLICKSKA, *Pálffyak*, 491.)

Draskovich János

1601. szept. 18. kinev. (SSCH, II, f. 41.)

1610. jan. 25. tárnokmester

Dóczy András

1610. jan. 23. kinev.

1620. febr./márc. 5. † (SEGESVÁRI SZABÓ Bálint, in *Bethlen Gábor krónikásai*, s. a. rend.
MAKKAI László, Bp., 1980, 203.)

Széchy György (rimaszécsi)

1622. aug. 7. kinev.

1625. szept. 1. †

Nádasdy Pál

1625. szept. 23. kinev. (LR, 7:417-418.)

1633. okt. 15. †

Forgách Miklós

1633. nov. kinev.

1635. szept. 14. †

Pálffy János

1635. dec. 7. kinev. (LR, 8, 131; MOL, A 35, 1635, n° 461.)

1646. máj. 29. † (JEDLICKSKA, *Pálffyak*, 495.)

Erdődy György

1646. márc. 23. kinev.

1662. tárnokmester

Pálffy Miklós

1662. nov. 22. kinev. (LR, 13:3.)
 1679. aug. 12. † (JEDLICKSKA, *Pálffyak*, 506.)

Erdődy György

1679. aug. 21. kinev. (LR, 16:534-535.)
 1691. okt. 31. lovászmester

Kéry Ferenc

1691. okt. 31. kinev. (LR, 21: 237-238.)
 1693. ápr. 7. lovászmester

Pálffy Miklós

1693. ápr. 7. kinev. (JEDLICKSKA, *Pálffyak*, 509.)
 1705. júl. 25. lemondás

Királyi lovászmester (magister agazonum regalium)

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 82. FÓGEL, *II. Ulászló*, 61. FÓGEL, *II. Lajos*, 135.

Ernuszt János

<1493. jan. 2.> (DF, 256292.)
 <1503. márc. 19.> (DF, 285304.)

Báthory György (ecsedí)

<1505. júl. 10.> DL, 71099- (DF, 250348.)
 1531. † (ÖStA, HHSStA, UA, Allg. Akten, Fasc. 21, ff. 146-147, 1532. nov. 25.)

vacantia

Erdődy Péter

1535. okt. 21. kinev.
 1545.

Nyáry Ferenc

1545. dec. 6. kinev.
 1553. †

Tahy Ferenc

1554. jún. 1. kinev. (SSCH, I, f. 35)
 1573. okt. 3. † (SSCH, I, f. 35.)

Bánffy László (alsólendvai és bolondóci)

1574. kinev. (KALLBRUNNER–NEUKIRCH, *Familienakten*, I, 83 (B 22).)
 1583. nov. 30. † (*Draskovich feljegyzés*, 370.)

vacantia

Nádasdy Ferenc

1587. ápr. 23. kinev. (LR, 4:469; SSCH, II, f. 38.)
 1603. okt. 23. † (SSCH, II, f. 38.)

Kollonich Szigfrid

1606. dec. 2. kinev.
 1608. nov. 22. fölmentés

Batthyány Ferenc

1608. nov. 22. kinev. (PAULIK, *Genealogia*, f. 50.)
 1625. szept. 13. † (KANIZSAI PÁLFI János jegyzőkönyve, in *Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár*, IX, Bp., 1910, 80:)

Zrínyi György

1625. szept. 20. kinev. (LR, 7:416.)
(PETHŐ, *Kronika*, 203.)

Zrínyi Miklós

1628. ápr. 12. kinev. (LR, 7:739; MOL, A 35, 1628, n° 102.)
1664. nov. 18. †

Zrínyi Ádám

1666. jan. 16. kinev. (LR, 13:295.)
1691. aug. 19. †

Erdődy György

1691. okt. 31. kinev. (LR, 22:48.)
1693. ápr. 7. tárnokmester

Kéry Ferenc

1693. ápr. 7. kinev.
1700. júl. 12. lemondás

Királyi asztalnok / étekgómmester (magister dapiferorum / structorum regalium)

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 87. FÓGEL, *II. Ulászló*, 60. FÓGEL, *II. Lajos*, 55.

Perényi Imre (terebesi)

<1492. febr. 2.> (DF, 39235.)
1504. máj. nádor

Dési Imre

<1505. júl. 10.> (DL, 71099.)
<1507. ápr. 19.> (DL, 86730.)

Buzlai László (gergellaki)

1508.
1511.

Drágffy János (bélteki)

<1510. máj. 11.> (DL, 99250. Vö. *Károlyi oklt.*, III, 67, n° 42.)
<1515. márc. 6.> (DL, 28023.)

Perényi István (nyalábi)

<1515. szept. 5.> (DL, 72166, 75500.)
<1523. dec. 24.> † (DL, 23862. Vö. BÁNDI Zsuzsanna, *Északkelet-magyarországi pálos kolostorok oklevelei* in Borsodi Levéltári Évkönyv 5(1986), 557-725: 608 (végrendelet).)

Móré László

<1521. jún. 23.> (DL, 23558)
<1527. júl. 19.> (BESSENYEI, *Török Bálint*,
40, n° 52.)

Horváth Gáspár (vingárti)

1523/1524.
1527. nov. 11. kamarásmester

Lengyel János (tóti)

1527. nov. 11. kinev. (KOVACHICH, *Supplementum*, III, 123.)
1532. nov. † (ÖStA, HHSStA, UA, Allg. Akten, Fasc. 21, ff. 146-147, 1532. nov. 25.)

Országgh László (guti)

1534. kinev.
1542. †

Pekry Lajos

1546. márc. 20. kinev. (LR, 2:137.)

1551. ápr. 22. †

Bánffy István (alsólendvai)

1554. jún. 1. kinev. (LR, 3:214)

1567. nov. 30. országbíró (SSCH, I, f. 37v.)

Batthyány Boldizsár

1568. márc. 3. kinev. (MOL, P 1313, Majoratus, Lad. 27, Diplomatica, N° 42.)

1590. febr. 1. (*Draskovich feljegyzés*, 371.)**vacantia****Erdődy Tamás**

1598. márc. 6. kinev. (LR, 5:226.)

1603. aug. 29. tárnokmester

Thurzó György

1604. márc. 12. kinev. (LR, 5:646.)

1609. dec. 10. nádor

Széchy Tamás (rimaszécsi)

<1610. jan. 26 > (LR, 6:75)

1618. febr. 9. † (E 196, Fasc.7, N° 4.)

Révay Péter

<1618. júl. 2.> (LR, 6:724.)

1622. jún. 5. †

Bosnyák Tamás

1623. márc. 14. kinev.

<1634. nov.>

Osztrosich István

1635. febr. 15. kinev.

1639. okt.12. † (Prímási Levéltár, Archivum saeculare, Acta radicalia, Classis X, N° 196,
Osztrosich Mátyás levele, 1639. nov. 15.)**Batthyány Ádám**

1640. jan. 15. kinev. (LR, 9:293.)

1659. márc. 15. †

Illésházy György

1659. nov. 16. kinev. (LR, 12:436.)

1689. márc. 26. † (KRASZNYÁNSZKY Károly, *A trencsényi Mária kongregáció története*, in
Ért/Trencsén 1905/1906, 3-16.)**Erdődy Kristóf**

1690. aug. 1. kinev. (LR, 21:2.)

1704. márc. 23. †

Királyi pohárnokmester (magister pincernarum / pocillatorum regalum) Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*, 91. FÖGEL, II. *Ulászló*, 60-61. FÖGEL, II. *Lajos*, 55.**Kanizsai István**

<1498. máj. 29.> (DF, 204060. Vö. HÁZI Jenő, *Sopron szabad királyi város története*, I/6, Sopron, 1928, 169.)

1505.

Pálóczy Mihály

<1505. máj. 22.> (DL, 25443.)

<1508. máj. 27.> kamarásmester (DL, 39337.)

Bánffy János (alsólendvai és bolondóci)

1508. kinev.

1516.

Drágffy János

<1509.01.23.> (DF, 253381.)

<1514. aug. 18.> (DL 89043.)

Bánffy János (alsólendvai)

1516. kinev.

1527/1528. János király horvát bánja

Batthyány Ferenc

<1515. dec. 12.> II. Lajosé (DL, 104280. Vö.

IVÁNYI, *Missilis levelek*, 16, n 75.)

1527. nov. 11. fölmentés

Horváth Simon (vingárti?)

<1526. aug. 29.>

1526. aug. 29. † (BRODERICUS, 56.)

Losonczy Antal

1527. nov. 11. kinev. (*ETE*, I, 341. KOVACHICH, *Supplementum*, III, 123.)

<1533. aug. 10.> † (*ETE*, II, 277.)

Batthyány Kristóf

1534. dec. 21. kinev. (MOL, P 1313, Majoratus, Lad. 27, Diplomatica, N° 39.)

1570. †

Várday Mihály

1572. ápr. 16. kinev. (LR, 3:1014; SSCH, I, f. 385.)

1584. †

Forgách Simon

1587. nov. 23. kinev. (LR, 4:486.)

1598. aug. 28. † (*Draskovich feljegyzés*, 374.)

Thurzó György

1599. júl. 5. kinev. (LR, 5:329.)

1604. márc. 12. főasztalnok

Forgách Zsigmond

1604. márc. 12. kinev. (LR, 5:647.)

1608. nov. 22. tárnokmester

Dóczy András

1608. nov. 22. kinev.

1610. jan. 23. kamarásmester

Drugeth György (homonnai)

1610. jan. 23. kinev.

1618. júl. 2. országbíró

Thurzó Szaniszló

1618. júl. 15. kinev.

1622. máj. 16. nádor

Bánffy Kristóf (alsólendvai)

1622. kinev.

1625. okt. 10. tárnokmester

Pálffy Pál

1625. okt. 10. kinev. (LR, 7:424.)

1641. márc. 25. udvarmester

Forgách Ádám

1641. márc. 25. kinev. (LR, 9:336.)

1663. jún. 8. tárnokmester

vacantia

kinev.

Batthyány Kristóf

1666. aug. 19. kinev. (LR, 13:370.)

1687. márc. 6. †

Batthyány Ádám

1687. ápr. 23. kinev. (LR, 18:522.)

1693. júl. 7. horvát bán

Batthyány Ferenc

1693. júl. 9. kinev. (LR, 22:534.)

1720. márc. 9. †

Temesi ispán (comes Temesiensis)

A temesi ispán azért vált az ország egyik legfontosabb méltóságává, mert Temesvárnak kiemelkedő fontossága Magyarország déli határainak az oszmánok elleni védelmében. A 14. század végétől Temes megye mellett több (változó számú) szomszédos megyét is irányított, 1479-től pedig (néhány év kivételével, például Tomori Pál főkapitánysága idején, 1523-1526 között) egyben Magyarország alsó részeinek főkapitánya (*supremus capitaneus partium Regni Hungariae inferiorum*) volt, és 12-15 vármegye tartozott alája.

Vö. FENYVESI László, *A temesközi-szörényvidéki végvárvidék funkcióváltozásai (1365-1718)*, in *Végvárak és régiók a XVI-XVII. században*, szerk. PETERCSÁK Tivadar–SZABÓ Jolán, Eger, 1993 (Studia Agriensia, 14), 235-287: 260-262. PÁLFFY, *Védelmi rendszer*, 170; PÁLFFY, *Tiszától keletre*, 210-215. KENYERES István, *A temesvári udvarbíró utasítása (1552): Adalékok az 1551/1552. évi temesvári és temesközi eseményekhez*, in *Fons* 4(1997), 125-148.

Archontológia: FALLENBÜCHL, *Főispánok*, 97. PESTY Frigyes, *Temes vármegye főispánjai, a temesvári pasák, és a tartományi elnökök*, in *MTT* 12(1863), 157-267. 217-237. SZENTKLÁRAY Jenő, *Temes vármegye története*, in *Temes vármegye*, szerk. BOROVSZKY SAMU, Bp., [1912] (Magyarország vármegyéi és városai, Magyarország monográfiája). FENYVESI László, *A temesközi-szörényvidéki végvárvidék funkcióváltozásai (1365-1718)*, in *Végvárak és régiók a XVI-XVII. században*, szerk. PETERCSÁK Tivadar–SZABÓ Jolán, Eger, 1993 (Studia Agriensia, 14), 235-287: 260-262. PÁLFFY, *Főkapitányok*, 274-275.

Somi Józsa

1494. nov. 26. kinev. (Registrum 1494, 127.)

<1510. dec. 1.> (DL, 29367.)

Újlaki Lőrincz

1511.

1518. országbíró

[ismeretlen]

1526. márc. 17/27. lemondás (MVH, II/1, 346.)

Várday Máté

1508.

1509.

Báthory István (ecsed)

<1509. márc. 11.> (DF, 234890.)

<1523. máj. 13.> (DL, 23750.)

Drágffy János

1523. júl. 20. kinev. (DL, 23785.)

1525. márc. 25./máj. 24. (DF, 255142. DL, 71194)

Ráskay Gáspár

<1526. febr. 11.> (DF, 233149.)
1526. nov. 12.

Czibak Imre

<1525. márc. 31.> (DL, 93854.)
1526. márc. 17/27. lemondás (MVH, II/1, 346.)

Perényi Péter (terebesi)

<1526. aug. 29.> (ÖStA, HHStA, UA, Fasc 2., Konv B, ff. 17-18. Vö. *ETE*, I, 295-296. ISTVÁNYFY, VIII, 122.)
<1527. okt. 30.> (ÖStA, HHStA, Fasc. 6, Konv 2, f. 115 (Ferdinánd királynak írott levelében, de ugyanakkor János király erdélyi vajdája.)

János király**Török Bálint (enyingi)**

1526. nov. 12. kinev. (SZERÉMI, 30. fejezet, 116.)
1527. ápr. Ferdinánd király pártjára áll

Czibak Imre (palotai)

1527. ápr./máj. (ISTVÁNYFY, IX, 134. BETHLEN Farkas, I, 59.)
1534. ápr./júl. erdélyi vajda

Petrovics Péter (szuraklini)

1534.
1551. júl. 25/29. átadja Ferdinánd királynak (ÓVÁRY, *Oklevélmásolatok*, II, 125-127.)

Török Bálint (enyingi)

1528. febr. kinev. (ÓVÁRY, *Oklevélmásolatok*, II, 19, n° 73.)
1530. szept. 13. fölmentés saját kérésre (MOL, P 108, Repos. 45, Fasc G, N° 134. Vö. BESSENYEI, *Török Bálint*, 43-44, n 57. PÁLFFY, *Tiszától keletre*, 213.)

Szokoly András

<1532. máj. 23.> (*Thurzó lev.*, 373, n° 113.)

Losonczy István

1551. aug./okt. ideiglenesen (*Brüsseli okt.*, II, 280. FORGÁCH, 18. Vö. KENYERES István, *A temesvári udvarbíró utasítása (1552): Adalékok az 1551/1552. évi temesvári és temesközi eseményekhez*, in *Fons* 4(1997), 125-148: 128.)

1552. márc. 30. kinev. (LR, 3:75. *MOE*, III, 345.)

1552. júl. 27. † (CZÍMER Károly, *Temesvár megvétele 1551-1552*, in *Hadtörténelmi Közlemények* 1893, 15-71, 196.229, 308-376: 363.)

Pozsonyi ispán (comes Posoniensis)

A pozsonyi ispánok egyben Pozsony vára fölött is rendelkeztek, sőt a 14. században további öt Pozsony megyei vár is irányításuk alá tartozott is. Ezért az ispánságot a bárói méltóságok közé sorolták, bár 1488 és 1505 között nem számított a bárók közé. Pogány Péter és Holy Pál ispánokat is csak *egregius*nak címezték, viszont Sárkány Ambrus 1505-től *magnificus* volt. (KUBINYI András, *A magyar állam belpolitikai helyzete Mohács előtt*, in *Mohács: Tanulmányok a mohácsi csata 450. évfordulója alkalmából*, szerk. RUZSÁS Lajos–SZAKÁLY Ferenc, Bp., 1986, 70; KUBINYI, *Bárók*, 202, 211; KUBINYI András, *Egy üzletelő és diplomata várúr Mohács előtt: Ákosházi Sárkány Ambrus*, in *Gerő László nyolcvanötödik születésnapjára: Tanulmányok*, szerk. PAMER Nóra, Bp., 1994, 263-289: 271). Később örökös főispánsággá vált. 1599. júl. 23-én Rudolf király öröklési jogot adott Pálffy

Miklós ispán négy fia számára (KALLBRUNNER–NEUKIRCH, *Familienakten*, I, 80 [B 22]), majd pedig III. Ferdinánd 1651. márc. 12-én örökösen a Pálffy családnak adományozta (JEDLICKSKA, *Pálffyak*, 491).

Archontológia: [LENDVAY Márton]–FALLENBÜCHL Zoltán, *Magyarország főispánjai 1525–1848*, Bp., 1994, 92. ORTVAY Tivadar, *Pozsony város története*, III, Pozsony, 1894, 172-176. DEDEK CRESCENS Lajos, *Pozsony vármegye története*, in *Pozsony vármegye*, szerk. BOROVSZKY SAMU, Bp., [1904] (Magyarország vármegyéi és városai, Magyarország monográfiája).

Pogány Péter (csebi)

1495. jan. 31. (DF, 243038. Vö. ORTVAY Tivadar, *Pozsony város története*, III, Pozsony, 1894, 172.)

<1500. febr. 10.> udvarmester (DF, 244191.)

Sárkány Ambrus

<1501. febr. 21.> (DF, 206473.)

<1510. aug. 20.> máramarosi ispán (DF, 241051.)

Holy Pál

<1504. szept. 2.> (DL, 46812.)

1508. márc. 27.> (DL, 46845.)

Podmaniczky János

1510. szept. 21. kinev. (DL, 82320.)

1514. szept. 27./nov. 11. † (DL 48664. / DF 243386. Vö. LUKINICH Imre, *A podmanini Podmaniczky-család oklevéltára*, I-II, Bp., 1937-1939, II, 109.)

Bornemissza János (berzencei)

1514. kinev.

1526. nov./dec. † (KOVACHICH, *Scriptores*, I, 131.)

Szalai János (kerecsényi)

<1526. dec. 26.> (BARTA, *Konzolidáció*, 638.)

1545. júl. 23. †

Salm Miklós

1545. nov. 20. kinev. (ÖStA, FHKA, HFU, Rote Nr. 2 (1544-1549), f. 139-143.)

1550. dec. 19/26. † (PÁLFFY, *Győr*, 257.)

Salm Eck

1555. kinev.

1574. júl. 9. † (PÁLFFY, *Győr*, 256.)

Salm Miklós

1574. nov. 9. kinev.

1580. nov. 26. † (PÁLFFY, *Bécsi síremlékek*, 242.)

Pálffy Miklós

1580. dec. 23. kinev. (JEDLICKSKA, *Pálffyak*, 490.)

1600. ápr. 23. †

Pálffy István

1600. kinev.

1646. máj. 29. † (JEDLICKSKA, *Pálffyak*, 494.)

Pálffy Pál

1646. kinev.

1653. nov. 6. †

Pálffy Miklós

1653. dec. 13. kinev. (MOL, A 35, 1653, n° 294.)

1679. aug. 12. † (JEDLICKSKA, *Pálffyak*, 506.)

Pálffy János Antal1679. aug. 21. kinev. (JEDLICKSA, *Pálffyak*, 507.)1694. nov. 29. † (JEDLICKSA, *Pálffyak*, 507.)**Pálffy Miklós**

1694. dec. 10. kinev. (LR, 23:361.)

1732. febr. 20. † (JEDLICKSA, *Pálffyak*, 511.)

Tájékoztató

A főnti összeállításhoz csak kevés levéltári kutatást folytattunk. Alapjául Lendvay Márton magyar kamarai levéltárnoknak az 1810-es években készített archontológiai összeállítása szolgált, amelyet Fallenbüchl Zoltán tett közzé (FALLENBÜCHL, *Főméltóságok*; FALLENBÜCHL, *Főispánok*). Ezt javítottuk, egészítettük ki, és pontosítottuk különféle adattárakból és forráskiadványokból. Az 1526 előtti adatokat a Magyar Országos Levéltár középkori gyűjteményeinek (DL, DF) segédletéből (*A középkori Magyarország levéltári forrásainak adatbázisa*, szerk. RÁCZ György, CD-ROM, Bp., 2000), a későbbi kinevezések adatait elősorban a Magyar Országos Levéltárban őrzött Királyi könyvekből (LR, a CD-ROM-on közreadott adatbázis alapján), az ÖStA-ban őrzött Ungarische Akten (UA) és Hoffinanz Ungarn (HFU) sorozatokból (Buzási János mutatója és Fazekas István iratjegyzéke alapján), valamint a Magyar Kamara fizetési könyveiből (E 554, 1725. tétel; OSzK Kt, Fol. Lat. 965) vettük. Fölhasználtuk még (kellő kritikával) Markó László életrajzi lexikonát (MARKÓ László, *A magyar állam főméltóságai Szent Istvántól napjainkig*, 2. kiad., Bp., 2006), az 1526 előtti adatokhoz Fügedi Erik (*A 15. századi arisztokrácia mobilitása*, Bp., 1970, 105-124) és Kubinyi András adattárait (KUBINYI, *Bárók*), valamint az egyes méltóságviselőkről készült tanulmányokat és monográfiákat.

Arra törekedtünk, hogy a méltóságviselés kezdetére és végére vonatkozó legközvetlenebb forrásokat tüntessük föl, néhány esetben azonban (amikor a dátum több forrás elemzésének eredménye) inkább a vonatkozó szakirodalmat adtuk meg.

A <szögletes zárójelbe> tett adatok a méltóság viselésének első vagy utolsó forrásbeli említését tartalmazzák, nem pedig a hivatalviselés kezdetét vagy végét (amelyet ezen esetekben nem ismerünk).

Levéltári rövidítések

ELTE EK, Kt = Eötvös Loránd Tudományegyetem, Egyetemi Könyvtár, Kézirattár

MOL = Magyar Országos Levéltár (Budapest)

A 35 = MOL, Magyar kancelláriai levéltár, Conceptus expeditionum (A 35)

A 57 = LR

DF = MOL, Diplomatikai fényképtár (U szekció)

DL = MOL, Diplomatikai levéltár (Q szekció)

E 196 = MOL, Magyar Kamara archívuma, Archivum familiae Thurzó (E 196)

E 554 = Városi és kamarai iratok (E 554)

LR = Magyar Országos Levéltár, Magyar kancelláriai levéltár, Libri regii (A 57)

P 108 = MOL, Esterházy család hercegi levéltára, Repositorium (P 108)

P 707 = MOL, Zichy család zsélyi levéltára (P 707)

P 1313 = MOL, Batthyány család levéltára, Törzslevéltár (P 1313)

P 1314 = MOL, Batthyány család levéltára, Misszlisek (P 1314)

OSzK Kt = Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár

ÖStA = Österreichisches Staatsarchiv (Bécs / Wien)

FHKA = Finanz- und Hofkammerarchiv

HFU = ÖStA, HHStA, Hofkammerarchiv, Hoffinanz Ungarn

HHStA = Haus- Hof- und Staatsarchiv

UA = ÖStA, HHStA, Ungarische Akten

SNA = Slovensky Narodný Archív (Pozsony / Bratislava)

SSCH, I = Status erogationum camerae Hungaricae, 1549–1574: MOL, Városi és kamarai iratok (E 554), 1725. tétel.

SSCH, II-III = Status solutionum Camerae Hungaricae, 1580–1610, 1610–1646: OSzK, Kt, Fol. Lat. 965/I-II. kötet.

Szakirodalmi rövidítések

- Bánffy napló* = SÉLLYEI Elek, *Alsóindvai Bánffy nemetség naplója*, in Tudománytár 9(1841), 253-260, 321-325.
- BARABÁS, *Zrínyi* = BARABÁS Samu, *Zrínyi Miklós a szigetvári hős életére vonatkozó levelek és okiratok*, I-II, Bp., 1898-1899 (Monumenta Hungariae Historica / Magyar Történelmi Emlékek, Okmánytárak).
- BARTA, *Konzolidáció* = BARTA Gábor, *Konzolidációs kísérlet Magyarországon a mohácsi csatavesztés után (Szapolyai János király kormányzása 1526 november–2527 augusztus)*, in Századok 111(1977), 635-677.
- BESSENYEI, *Török Bálint* = BESSENYEI József, *Enyingi Török Bálint*, Bp., 1994.
- BETHLEN Farkas = BETHLEN Farkas, *Erdély története*, I-IV, ford. BODOR András, KASZA Péter, S. VARGA Katalin, jegyz. PÁLFFY Géza, KRUPPA Tamás, Bp.–Kolozsvar, 2000-2006.
- BRODERICUS = BRODERICUS [Broderics], Stephanus, *De conflictu Hungarorum cum Solymano Turcarum imperatore ad Mohach historia verissima*, ed. Péter Kulcsár, Bp., 1985 (Bibliotheca scriptorum medii recentisque aevorum, VI).
- Brüsseli okt.* = HORVÁTH Mihály, *Magyar történelmi okmánytár a brüsseli országos levéltárból*, I-IV, Pest, 1857-1859 (Magyar Történelmi Emlékek / Monumenta Hungariae Historica I, 1-4).
- Csáky oklt.* = BARTFAI SZABÓ László, *A körösszegi és adorjáni gróf Csáky család története*, I: *Oklevéltár a gróf Csáky család történetéhez*, 1-2. rész, Budapest, 1919.
- Draskovich feljegyzés* = SZERÉMI [ODESCALCHI Artúr], *A gróf Draskovich-család levéltárában talált XVII-ik századbeli feljegyzés [1553-1607]*, in Történelmi Tár 1890, 370-377.
- DRH = *Decreta Regni Hungariae: Gesetze und Verordnungen Ungarns, 1301–1457*; ed. Franciscus DÖRY, Georgius BÓNIS, VERA Bácskai, Bp., 1976; *1458–1490*, ed. Franciscus DÖRY, Georgius BÓNIS, Geisa ÉRSZEGI, Susanna TEKE, Bp., 1989 (Publicationes Archivi Nationalis Hungarici, II, 11, 19).
- ENGEL, *Genealógia* = ENGEL Pál, *Középkori magyar genealógia*, in *Magyar középkori adattár* [CD-ROM], Budapest, 2001.
- ETE = *Egyháztörténeti emlékek a magyarországi hitújítás korából*, I-XII, szerk. KARÁCSONYI János et al., Bp., 1902-1912.
- FALLENBÜCHL, *Főispánok* = LENDVAY Márton]–FALLENBÜCHL Zoltán, *Magyarország főispánjai 1525–1848*, Bp., 1994.
- FALLENBÜCHL, *Főméltóságok* = [LENDVAY Márton]–FALLENBÜCHL Zoltán, *Magyarország főméltóságai, 1526–1848*, Bp., 1988.
- FARLATI = FARLATI, Daniel SJ, *Illyricum sacrum*, I-VIII, Venetiis, 1751-1819.
- FORGÁCH F. = FORGÁCH Ferenc *Magyar históriája 1540-1572*, s. a. rend. MAJER Fidél, Pest, 1866 (Magyar Történelmi Emlékek / Monumenta Hungariae Historica II, 16.).
- HBL = *Hrvatski biografski leksikon*, dir. Ivo CECIĆ, I–, Zagreb, 1983–
- HSS = *Acta comitialia regni Croatiae, Dalmatiae et Sclavoniae / Hrvatski saborski spisi*, I-V [1526-1630], ed. Ferdo ŠIŠĆ, Zagreb, 1912-1918 (Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, 33, 36, 39, 41, 43).
- IVÁNYI, *Missilis levelek* = IVÁNYI Béla, *A körmendi levéltár missilis levelei (1. rész, középkor, 1454-1526)*, Körmend, 1943 (Körmendi Füzetek, 5).
- JAKÓ, *Vajdák* = JAKÓ Zsigmond, *Az erdélyi vajdák kinevezéséről*, in LK 63(1992), 72-83.
- JEDLICKA = JEDLICKA Pál, *Eredeti részletek gróf Pálffy-család okmánytárához 1401-1653 s gróf Pálffyak életrajzi vázlatai*, Bp., 1910.
- KALLBRUNNER–NEUKIRCH, *Familienakten* = KALLBRUNNER, Josef–NEUKIRCH, Julius, *Aus den Familienakten des Hofkammerarchivs in Wien*, in Senftenegger Monatsblatt für Genealogie und Heraldik, 1-3(1951-1956), passim.
- Károlyi oklt.* = *A nagy-károlyi gróf Károlyi család oklevéltára*, I-V, s. a. rend. GÉRESI Kálmán, Bp., 1882-1897.
- KOVACHICH, *Scriptores* = *Scriptores rerum Hungaricarum minores hactenus inediti, synchroni aut proxime coaevi*, I-II, ed. Martinus Georgius Kovachich, Buda, 1798.
- KUBINYI, *Bárók* = KUBINYI András, *Bárók a királyi tanácsban Mátyás és II. Ulászló idejében*, in Századok 122(1988), 197-212.
- MARGALITS = MARGALITS Ede, *Horvát történelmi repertorium*, I-II, Bp., 1900-1902.
- HVO = *A horvát véghelyek oklevéltára I: 1490-1527*, szerk. THALLÓCZY Lajos–HODINKA Antal, Bp., 1903 (Monumenta Hungariae Historica / Magyar Történelmi Emlékek, I/31, Magyarország melléktartományainak oklevéltára, 1).
- MOE = *Monumenta Comitialia regni Hungariae / Magyar országgyűlési emlékek történeti bevezetésekkel, 1526–1606*, I-XII, szerk. FRAKNÓI Vilmos (I-X)–KÁROLYI Árpád (IX-XII), Bp., 1874-1917.
- MTT, I = *Magyar Törvénytár*, [I]: *1000-1526. évi törvénycikkek*, ford. NAGY Gyula, KOLOSVÁRY Sándor, ÓVÁRY Kelemen, MÁRKUS Dezső, Bp., 1899.
- MVH, II/1 = *Relationes oratorum pontificiorum / Magyarországi pápai követek jelentései 1524-1526*, bev. IPOLYI Arnold, FRAKNÓI Vilmos, [s. a. rend. ÓVÁRI Lipót], Bp., 1884 (Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia / Vatikáni magyar okirattár, II/1).
- ÓVÁRY, *Oklevélmásolatok* = ÓVÁRY Kelemen, *A Magyar Tud. Akadémia Történelmi Bizottságának oklevél-másolatai*, I-III, Bp., 1890-1901.
- PÁLFFY–PERGER, *Bécsi síremlékek* = PÁLFFY Géza–PERGER, Richard, *A magyarországi török háborúk résztvevőinek síremlékei Bécsben (XVI-XVII. század)*, in Fons 5(1998), 207-265
- PÁLFFY, *Győr* = PÁLFFY Géza, *A császárváros védelmében: A győri főkapitányság története 1526–1598*, Győr, 1999.
- PÁLFFY, *Főkapitányok* = PÁLFFY Géza, *Kerületi és végvidéki főkapitányok és főkapitányhelyettesek Magyarországon (Minta egy készülő főkapitányi archontológiai és „életrajzi lexikonból”)*, in Történelmi Szemle 39(1997), 257-288.
- PÁLFFY, *Tiszától keletre* = PÁLFFY Géza, *Védelmi övezetek a Tiszától keletre a XVI. században*, In *memoriam Barta Gábor: Tanulmányok Barta Gábor emlékére*, szerk. LENGVÁRI István, Pécs, 1996, 209-227.
- PÁLOSALVI, *Both* = PÁLOSALVI Tamás, *Bajnai Both András és a szlávón bánóság: Szlavónia, Európa és a törökök*,

- 1504-1513, in *Honoris causa: Tanulmányok Engel Pál tiszteletére*, szerk. NEUMANN Tibor-RÁCZ György, Budapest-Piliscsaba, 2009 (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok, 40; *Analecta Mediaevalia*, 3).
- PAULIK, Genealogia = PAULIK, Joannes, *Genealogia illustris stirpis de Batthyán ex archivo ejusdem familiae Körmeniensis Diplomatice deducta*, Körmend, 1802: Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár, Fol. Lat. 95.
- PETHŐ, *Kronika* = PETHŐ Gergely, *Rövid magyar kronika*, Kassa, 1753, reprint: Bp., 1993.
- RÁTTKAY, *Memoria* = RÁTTKAY, Georgius, *Memoria regum et banorum Regnorum Dalmatiae, Croatiae, et Slavoniae*, Viennae, 1652 (RMK, III, 1794).
- Registrum 1494 = *Registrum omnium proventuum regalium ... per ... Sigismundum episcopum Quinqueecclesiensem thesaurarium ... perceptorum*, 1494, in ENGEL, Johann Christian, *Geschichte des Ungarischen Reichs und seiner Nebenländer*, I, Halle, 1797, 17-181. – Az eredeti példány lelőhelye: OSzK, Kt, Cod. 411.
- SANUDO = SANUDO, Marino, *Rapporti della Repubblica Veneta coi Slavi meridionali*, in *Arkiv za povjestnicu jugoslovensku* 5(1859), 1-160; 8(1865), 1-256.
- SANUTO–WENZEL = SANUTO, Marino, *Világkrónikájának Magyarországot illető tudósításai*, I-III, s. a. rend. WENZEL Gusztáv (MTT 14, 24, 25),
- SZABÓ K. *Erdélyi Múzeum* = SZABÓ Károly, *Az Erdélyi Múzeum eredeti okleveleinek kivonatai*, IV, in *Történelmi Tár* 1889, 523-544, 728-752; 1890, 102-129, 328-359.
- SZEMERE = Szemere Pál Abaúj megyei követ országgyűlési iratai és naplói, 1618–1649: ELTE EK, Kt, Koll. Kapr., A, tom. 26-30.
- SZERÉMI = SZERÉMI György, *Magyarország romlásáról*, ford. ERDÉLYI László–JUHÁSZ László, Bp., 1961 (*Monumenta Hungarica*, V).
- SZILÁGYI, *Kancellária* = SZILÁGYI Loránd, *A magyar királyi kancellária szerepe az államkormányzatban 1458–1526*, in *Turul* 1930, 45-79: 56,
- SZÖGI, *Fejezetek* = SZÖGI László, *Fejezetek a magyar világi és egyházi archontológiából*, in SZENTPÉTERY Imre, *A kronológia kézikönyve*, s. a. rend. GAZDA István, Bp., 1985.
- Thurzó lev.* = *Bethlenfalvi Thurzó Elek levelezése (Források a Habsburg-magyar kapcsolatok történetéhez)*, I: 1526-1532, s. a. rend. ERDÉLYI Gabriella, Bp., 2005 (*Lymbus* kötetek, 1).
- WAGNER, *Analecta* = WAGNER, Carolus, *Analecta Scepusii Sacei et profani*, Pars I-IV, Viennae, 1773-1778.

▲ <http://archivum.piar.hu/arisztokrata/11meltosagok.htm>